

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Diuisio termini in transcendentem, & non transcendentem: & an
vterque possit infinitari?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

huic, nec ulli potest instituto deferuire. Item tertio, vnum sciri, & affirmari de alio est vnum esse subiectum, & aliud predicatum, circumscripto quouis alio; conatus igitur ille voluntatis hominem vult esse subiectum, & animal predicatum: non igitur constituit, alterum subiectum, & alterum id quod predicatur; quemadmodum actus quo Deus vult res creatas vniri & produci, eas formaliter non vniri nec producit, sed duntaxat instar causæ extrinsecæ, ac veluti efficientis, vt in confesso habent etiam ij quibuscum deceptamur. Denique eiusmodi actus voluntatis, de quo lis est, vnus & indiuisibilis est; insufficiens ergo, vt merito illius subiectum, & predicatum distinguantur, sicut subiectum, & forma physica v. g. corpus & anima, non nisi per diuersas entitates distinctionem merentur. His ergo de causis conatus ille aduersariorum irritus est, ac me iudice omnino vanescit.

12 Quapropter in ea sum opinione, vt existimem distinctionem subiecti formalis siue mentalis à predicato consimili esse solius rationis ratiocinatæ, eamvè quæ virtualis dici consuevit: idem enim indiuisibile iudicium affirmando subiicit vnum, & non predicat, contra verò aliud non subiicit, sed predicat: hoc autem est subiectioni, & prædicationi conuenire prædicata contradictoria, easque proinde virtualiter distingui, haud aliter atque actus contritionis v. g. ita est realiter idem, vt sit virtualiter ac ratione multiplex, quoniam munere illius Deum amo, & non abhorreo, contra vero peccatum odio, & non amore prosequor. Hic quoque interuenit æquiualentia illa & proportio vnus rei cum diuersis, subiecti nimirum, & prædicati, siue formæ intentionalis, cum subiecto & forma physica realiter distinctis: quare sicut animal & rationale hominem ratione ac virtualiter distinguunt merito talis æquiualentia, & quia provt animal cum beluis, & provt rationale cum Angelis conuenit, ita etiam simile quiddam in præsentia accidit. Non me latet, alios aliter hanc subiecti, & prædicati formalis distinctionem explicaturos: sed qualis ea sit modo non laboro, ac satis habeo, si aliqua concedatur.

13 Quod si sermo sit de iudicio composito ex multis apprehensionibus, quale fateor esse possibile, simili modo complexio apprehensionum erit reapse subiectum formale; & etiam predicatum formale, sic tamen vt hæc duo munia ratione distinguantur, non secus ac fundamentum, & terminus est realiter tam paternitas v. g. quam etiam filiatio, ita vero vt hæc relationes ratione quadam & virtualiter intrinsecè, vel extrinsecè distinguantur. Quod autem attinet ad subiectum, & predicatum obiectiuum, ea distinguuntur aliquando realiter adæquatè, vt cum dicitur, homo est lapis, aut homo non est lapis: vel realiter inadæquatè, vt cum enunciatum homo est albus: vel tantum ratione, vt cum asseritur, homo est animal, vel homo est homo, hæc enim geminatio hominis est quadam eius à se ipso distinctio, quæ oritur ex eo, quod per plures actus aut vnus diuersas formalitates concipiatur.

14 Atque hinc fit satis argumentis huius capitis initio propositis, aduersus omnem distinctionem subiecti à predicato. Porro si obiciatur inexplicatum manere, curnam huius propositionis v. g. homo est animal, homo sit subiectum magis quam animal, aut hoc potius quam homo predicatum; quamuis enim è diuerso se res haberet, nihilominus homo, & animal, nec non etiam formalitates iudicij vtrumque comparantur eodem modo, videlicet ratione distinguantur; respondeo, discrimen istud

P. Lyncei Philosophia. Tom. I.

hominis ab animali, & quod alterum subiiciatur, alterum predicetur, non oriri ex distinctione rationis huc vsque expositæ: at proficisci ex speciali natura & ingenio iudicij simplicis, aut compositi, quod si non existeret, sed aliud alterius indolis, haud dubie haberet alias formalitates, quarum vna homini esse predicatum, & animali esse subiectum tribueret; Rursus si obiciatur compositionem & diuisionem subiecti, ac prædicati similiter fore solius rationis, quemadmodum vtriusque distinctio est tantum rationis, & non realis; quapropter futurum, vt Deus intelligat componendo, & diuidendo more intellectus nostri, cum non minus in eo quam in nobis compositio & diuisio rationis, locum habeat, respondeo huic difficultati à me satisfactū iri in Metaphysicâ, cum sermo fuerit de actibus intellectus.

CAPVT II.

Diuisio termini in transcendentem, & non transcendentem: & an uterque possit infinitari?

15 **A**Vthores frequenter diuidunt terminum in transcendentem, & non transcendentem: quamuis autem transcendentia aliquando significet ascensum; quo pacto apud Ciceronem in somn. Scipion. Caucasus, & aduersus Catilinam Alpes transcendendi dicuntur: cæterum multoties etiam ponitur pro libero, & vago excursu per plures homines, loca, aut tempora, aliave quæcunque: quomodo dixit Cornel. Tacit. Annal. lib. 17. *transcendet hæc licentia in Prouincias.* Atque in hac posteriori significatione vsurpatur à Dialecticis, vbi illam termino attribuunt aut adimunt. Terminus ergo transcendens iuxta eos est, qui in omni conceptu reali imbibitur; deque eo prædicatur: Sextuplex est, & clauditur hac dictione, REVBAV cuius simpla elementa singulos terminos transcendentis expriment, rem, ens, vnum, bonum, aliquid verum. Possunt etiam memoriæ causâ prædicti sex termini transcendentis hoc versu pentametro claudi.

Ens, vnum, verum res aliquidque, bonum.

Terminus autem non transcendens est, qui omnes conceptus positiuos, & reales non penetrat, neque per omnes longè latèque vagatur vt homo, equus, & quiuis alius conceptus præter sex illos, quos vulgari dictione REVBAV, nec non præcedenti illo versiculo clausimus.

16 Animaduertas velim primo, multa dici transcendere, quæ tamen strictè & rigorosè termini transcendentis non sunt, provt modo transcendentia vsurpatur. Sic ratio spiritus, aut infiniti, aut increati omnia prædicata Dei realiter saltem transcendit, & de nullo eorum non prædicatur. Sic etiam substantia omnes hominis formalitates aliquo transcendit modo, ac de eis verè affirmatur: Cæterum huiusmodi transcendentia est tantum in aliquo genere, & ideo secundum quid, qua de in præsentia non loquimur. Secundo, diuisionem hanc vltius extendi posse ad aliud membrum diuidens, videlicet terminum supertranscendentem, qui per omnes conceptus non solum reales, & positiuos, verumetiam chymæricos, & negatiuos vagatur, vt intelligibile, amabile.

17 His suppositis, quod terminus non transcendens, vt homo v. g. equus, lignum, & quiuis alius vi negationis sibi adiunctæ possit infinitari cum Arist.

H lib.

lib. 1. periherm. cap. 2. tuentur omnes, & iure merito, vt ex dicendis constabit. Maior est controuersia, an terminus transcendens cuiusmodi est ens, verum, &c. possit infinitari? Negant Albert. Magn. in huius lib. comment. tract. 2. cap. 5. & apud eum Auicenna, Tolet. etiam hic q. vnica conclus. 4. Maius q. 5. Huius sententiae probatio communis est talis: terminus infinitus, vt ex ipsa eius ethymologia liquet, est qui per omnia entia, & non entia vagatur, ac latissime excurrit, eo solo exempto quod infinitatem vi adiuncta particula subit, quae ratione non homo v. g. numeratur inter terminos infinitos: nam praeter hominem nullum aliud ens reale, nihil etiam realitate destitutum reperias, de quo non hominem esse verè non dixeris: at terminus transcendens ens v. g. adiecta particula, *non*, ita nequit vagari, sed potius solis non entibus conuenit: infinitatem ergo nequit induere. Secunda eiusdem sententiae probatio esse potest haec: syncategoremata ista *omni*, *aliquis*, transcendunt quodammodo sunt, quod sit alia non permittantur, certè terminis transcendentibus, aut, quod plus est, supertranscendentibus quoad amplitudinem, & vniuersalitatem aequipollent; alterum enim cuncta entia, & non entia copulatiue, alterum disiunctiue complectitur: at nequeunt infinitari, nam si dicas, non omnis homo est lapis, perinde est atque quidam homo non est lapis, adeoque ibi particula, *non*, haudquaquam infinitat, sed potius negat: Item, si asseras *non aliquis homo est lapis*, iuxta est, atque *nulius homo est lapis*, ac proinde hic etiam particula, *non*, potius negat, quam infinitat: vtrumque autem horum constat per regulas aequipollentiarum: consequens ergo est, vt transcendunt possint infinitari, vel quia praedicta syncategoremata transcendunt non minus quam ens, & eius attributa: vel quia, si secus se res habet, eorum atque transcendentium par est ratio, si amplitudinem, & vniuersalitatem spectes, quae sola potest obesse, ne particula, *non*, vllatenus infinitet: quocirca argumentum hoc aut ab inferiori ad superius negatiue, aut saltem à simili valet, atque concludit. Tertia eiusdem sententiae probatio esse potest huiusmodi: terminus hic *iniustus*: v. g. haud est infinitus, sed priuatiue iuxta omnes, quantumvis particula, *non*, recidat supra iustum, eique adiungatur: non alia ratione, nisi quia munere illius non vagatur latissime per omnia entia, & non entia, vno solo excepto, ad instar huius termini, *non iustum*, aut huius, *non homo*: nam non omne quod non est iustum est iniustum, lapis enim, leo, equus &c. ita sunt instituti, vt quiuis eorum non sit iustus: & tamen nullus eorum est propterea iniustus cum iniustitia iustitiae capacitatem, qua proculdubio carent, & non solam eius habitus absentiam significet: similiter ergo non ens haud erit terminus infinitus, quantumlibet in eo particula, *non*, adiciatur enti, videlicet propter defectum illius latitudinis.

18

Contraria sententia est Soti lib. 2. summ. cap. 1. not. 6. Suesani, & Louaniensium lib. 1. periherm. cap. 2. Conimbr. eodem lib. cap. 4. quaest. 2. art. 3. ad 3. Niphi, & aliorum plurium: eaque mihi magis probatur. Nam in primis haec propositio, *chimera est non ens*, haud est negatiua, vt est inter omnes exploratum: ergo particula, *non*, eam ingrediens haud negat: reliquum ergo est, vt infinitet: quod enim alterutrumlibet praestare debeat, est certo certius; at non infinitat chimera, utpote cui non adiungitur: solum ergo ens, cui proximè adiacet. Secundo, quoniam haec propositio, *homo non est non*

ens, formaliter loquendo est negatiua; negat ergo de homine non ens; igitur particula, *non*, secundo loco adiecta afficit non verbum; sed ens: illud ergo infinitat: nec enim negat, cum non ipsa, sed alia similis prius posita verbum afficiat, sicut ad negandum oportet: vbi autem non neget, non poterit infinitare. Tertiò, quoniam haud magis est de ratione termini infiniti, vt per entia, & non entia vagetur omnia, quam de ratione termini finiti, vt vago illo ac libero per vtrumque genus excursu careat, si ad vocum ethymon respicias; sed terminus aliquis finitus, videlicet cognoscibile, aut amabile, vagatur nihilominus per omnia entia, & non entia: nullum enim est, quod non cognoscas, nullum quod non ames, si alicuius boni speciem induat: poterit igitur è contrario non ens esse terminus infinitus, etiam si entia & non entia minimè adaquet.

Quartò, quia, etsi non ens reale, non bonum, non verum, &c. videantur non vagari per omnia entia, & non entia, quodam sensu nimirum reali, & identico; at alio videlicet formali, & reduplicatiuo ita vagantur citra dubium: quanquam ergo eiusmodi latitudo, & vagus per omnia quae sunt, & quae non sunt, excursus sit de ratione termini infiniti nihilominus eiusmodi conceptus erunt infiniti, ac proinde qui transcendunt, bene poterunt infinitari. Quod autem assumptum est, haud est difficile probatu: namque à primo de non entibus cunctis verum est dicere quod nullum eorum sit formaliter & reduplicatiue ens reale, bonum, aut, verum, cum ne eiusmodi sint realiter & identice: deinde conceptus illi, qui sunt reuera entia, haud sunt omnes formaliter, & reduplicatiue ens reale, bonum, aut verum propter distinctionem rationis, qua differentiae vltimate sumptae excludunt hos conceptus communes, nec non hi seipsos mutuo: non ergo vagantur hoc sensu per omnia entia, & non entia. Quinto; tamen si notio termini infiniti deducta sit ab ea amplitudine, qua multoties sese extendit ad omnia ferme entia, & non entia, vt claret in non homine, non equo, & aliis id genus: ceterum, vt bene animaduertunt Conimbr. Niphus, & alij, eius essentia non in ea consistit, sed in hoc quod particula, *non*, aliamve similem nomini alicui positiuo, non autem verbo adiciat: sicut enim affirmare est proprium solius verbi, ita negare strictè sumptum; quocirca particula inficialis nomini adiecta haud dicitur negare, sed infinitare, & ad summum laxè, ac minus strictè negare: quandoquidem ergo particula, *non*, adici possit & soleat terminis transcendentibus, quidni hi possint infinitari, quantumlibet non conueniant entibus omnibus, & non entibus, sed his solis? Sic lapis dici, ac duci creditur à lādendo pede, quia tamen eius essentia in hoc non consistit, ea causa est, cur possit esse lapis, quod pedem non lādīt.

Sextò; ne nomen ethymologiae parum deferre videar, terminus infinitus dici potest, qui vi formae, & modi inficialis, si quem includit, vagatur per omnia ferè entia, & non entia, sicut finitus è contrario est, qui vi formae & modi nihil vtiq; negantis ita non vagatur: hac autem ratione non ens reale expatiatur liberè per omnia entia, & non entia, & solis non entibus haud est adstrictum: habet enim particulam inficialem, *non*, sufficientem ad eiusmodi vniuersalitatem tribuendam: quod autem eam minimè tribuat non enti, nihil interest, hoc siquidem oritur à materia peculiari cui superuenit, cum tamen, si superueniret alteri materiae, eam proculdubio vim esset habitura: Contra etiam imaginabile

19

nabile, cognoscibile, volubile ratione supradicta non vagantur liberè per omnia entia & non entia: haud enim habent formam illam inficalem, cuius est eam libertatem claustrum nesciam tribuere, quantumuis materiam latissimè fufam, ac nullis omnino terminis circumscriptam sibi vendicent. Licet ergo terminus infinitus dicatur, qui par est entibus, & non entibus, siue cui liberum, & integrum est, per vtraque vagari; quodam tamen sensu totum hoc locum habere potest in non ente, non vero non bono, &c. sicut ad transcendentium infinitatem oportet. Sic contrariæ, v.g. definiuntur quæ non possunt esse simul veræ, bene tamen simul falsæ: & tamen hæc propositiones, omnis homo est animal, nullus homo est animal, iuxta omnes sunt contrariæ, quæuis nequeant esse simul falsæ magis quam simul veræ, videlicet quia id habent beneficio solius materiæ, secus verò formæ, quæ quidem in veritate sola, non autem in falsitate tribuit repugnantiam.

20

Septimò, vt ethymologia vocum, cui maxime fi-
dunt aduersarij, defendatur, satis superque est, vt
terminus infinitus dicatur ille, qui latissimè, & in
infinitum fertur per omnia alia ab eo distincta, su-
pra quod appellat particula infinitans, *non*, vel alia
similis: hæc autem ratione tueri possumus non ens
reale esse terminum infinitum: extendit enim sese
ad omne id quod non est ens reale, nimirum ad om-
nia rationis entia, siue figmenta. Vrgebis tamen
iuxta hanc solutionem saltem supertranscendentia,
cuius modi sunt imaginabile, volubile, & ipsum ens
vniuersalissime sumptum, & quatenus entia realia,
rationis, horumque attributa omnia complectitur,
& perinde est atque quicquid habet esse, seu verum,
seu fictum, seu positium, seu negatiuum, seu diffe-
rentiale, seu indifferens, ea inquam haud posse in-
finitari. Verum quid inde? non enim de his est po-
tissime nostra questio. Deinde, vt multiplicem do-
ctrinam superius traditam omittam, iuxta quam
vna eademque opera transcendentium, ac super-
transcendentium etiam infinitas est defensa, sa-
nè hæc etiam solutio quæ præ manibus est, ita
potest explicari, vt iuxta eam supertranscenden-
tia queant infinitari: Nam non ens, non ima-
ginabile, non volubile, tamen non conueniant
in finitis non entibus, sicut nequeunt in finitis en-
tibus conuenire; ceterum si per impossibile da-
rentur infiniti conceptus, quorum nullus esset ens,
quantumuis vniuersalitate sumptum, nullus imagina-
bilis, aut volibilis, certè quicquid eorum esset nō ens,
& quid non imaginabile, atque non volubile: pro-
pter hanc ergo infinitatem conditionatam dici po-
test terminus infinitus non ens, non imaginabile,
non volubile: præterquam, quod, si sermo sit saltem
de non imaginabili, & non volibili, ea in sensu for-
mali, & reduplicatiuo in finitis entibus, & multo
magis non entibus absolute & de facto, vt aiunt,
conueniunt, vt superius explicatum.

21

Atque ex his liquet ad primum argumentum
aduersariorum. Ad secundum, transeat syncatego-
remata illa, *omnis, quidam*, haud posse infinitari
quod tueretur Sorus loco supra citato, id sane pro-
pterea est quod particula, *non*, quæ videtur eis ad-
iungi non supra illa reuera, sed supra verbum for-
tasse appellet, vt ipsum supponit argumentum: at
particula illa, *non*, immediatè appellat supra ter-
minos transcendentis, vt constat ex nostris ratio-
nibus, & communi omnium consensu: quidni
ergo possint infinitari? Quod si instas, syncatego-
remata illa esse transcendentia, ac proinde termi-
nos aliquos transcendentis infinitatem respuere,

R. P. Lyncei Philosophæ Tom. I.

facilis est responsio, negando scilicet ea transcen-
dere propriè: haud enim Petrus. v. g. haud vllum
alterius speciei indiuiduum est omne; haud etiam
omnis homo. v. g. est quidam homo, haud omne
animal quoddam tantum, cum tamen quicquid con-
ceptus tam in communi quam in particulari sit ens,
bonum, verum, &c. Deinde secundo, si dicatur,
vivit transcendentia ea syncategoremata, non ta-
men esse transcendentia, de quibus loquimur, nec
dictione, *rebus*, comprehendit.

22

Præterea ad secundum illud argumentum dici
potest secundo, & quantum sentio magis probabi-
liter, ea syncategoremata omnis, aliquis, infini-
tari, & particula, *non*, supra illa non supra ver-
bum immediatè appellare, vt voces præ se ferunt:
quod autem obijcitur, hanc propositionem, non
omnis homo est lapis, æquiualeat huic, quidam
homo non est lapis, non conuincit esse eandem for-
maliter, sed potius diuersas, more categoriarum rerum,
quarum æquipollentia est ab earum identitate se-
iuncta; nihil enim sibimet ipsi æquipollet. Idem
dicendum est de altera propositione, non quidam
homo est lapis, comparata cum hac, nullus homo
est lapis: super id, quod, etsi hæc posteriores non
tantum æquipollerent, sed etiam essent formaliter
eadem, nihil inde posset aduersus nostram senten-
tiam colligi, vt constabit ex mox dicendis. Adjice,
ambas propositiones nobis obiectas hoc probare ad
summum, fieri non posse, vt præfata syncatego-
remata infinitentur infra propositionem, secus verò
quando sunt extra illam.

23

Est tamen non leuis aduersus secundam solutio-
nem nostram difficultas: nam hæc propositio nul-
lus homo est lapis, est formaliter negatiua, ac pro-
inde negatio in syncategoremate, *nullus*, inclusa,
atque delitescens appellat supra verbum, illudque
reuera spectat: quamuis ergo in his propositionibus,
non omnis homo est lapis, non quidam homo est lapis
negatio proxime adstet syncategorematis, haud ta-
men supra illa, sed supra verbum appellabit, atque
hoc solum reapse afficiet: nullam ergo infinitatem
eis tribuet: ad hoc enim opus esset eam non appel-
lare supra verbum, nec negare. Respondeo negato
antecedenti: tum quia, *nullus*, est negatio adiectiua,
non adverbialis: sed adiectiuorum proprium est non
verba, sed nomina afficere, & supra ea appellare, si-
cut adverbiorum è contrario se gerere, quod est pri-
mum principium grammaticæ facultatis: tum etiam
quia cum dicitur, nullus homo non est animal, po-
sterior negatio appellat supra verbum: prior ergo
latens in syncategoremate supra illud solum appel-
labit; nisi vero duplex negatio ex æquo appellet
immediatè supra vnum, idemque verbum. Quamuis
autem hæc propositio, nullus homo est lapis, &
quæuis alia id genus vulgo dicatur negatiua, eaque
phrasis sit etiam à nobis passim usurpata, hoc ta-
men, quod dici consuevit, haud est formaliter, sed
æquiualeenter intelligendum.

24

Ad tertium argumentum respondeo, terminum
illum *iniustus*, propterea non esse infinitum, sed
priuatiuum, quia terminus infinitus est, in quo
particula inficialis nihil ponit, sed potius tollit,
meramque carentiam, non vero aliquid positium
significat: talis autem minime est hic terminus, *ini-
ustus*, utpote in quo particula inficialis, *in*, priua-
tionem, adeoque non carentiam solam iustitiæ, sed
etiam eius positiuam aptitudinem, & capacitatem
indigitat; quare non omnino destruit, sed aliquid
adstruit. Atqui, cum dicitur non ens, particula,
non, tollit & nihil ponit, destruit & non adstruit,

H 2

solamque

solamque carentiam entis denotat: poterit ergo esse terminus infinitus, quamvis talis esse non possit hoc adiectivum, *ininfinitum*: malè ergo ab vno ad aliud arguitur in præfenti. Rursus secundo transeat, maiorem argumenti esse veram, & idcirco terminum illum, *ininfinitum*, haud esse infinitum, quia non vagatur per entia, & non entia cuncta: certè quod assumitur in minori non est prorsus verum: liquidem non ens, non bonum, &c. per ea quæ sunt, & non sunt, posse quodam sensu vagari superius est expositum.

CAPVT III.

Diuisio termini indirectum, & reflexum.

25

Terminus directus mentalis est cognitio, quæ quoduis aliud, nisi eiusdem potentia cognitionem significat: vocalis est vox eiusdemodi cognitionem repræsentans: terminus reflexus mentalis est cognitio, qua intellectus aliquam cognitionem attingit: vocalis est vox talis actus significatiua: ita fermè sumitur ex Petro Hispano l. i. sum. c. 3. Porro eos terminos ita nominari aduerte, per analogiam, ac proportionem cum rebus physicis: quemadmodum enim radius ille dici solet rectus, siue directus à Philosophis, qui sine vllò obstaculo à luminoso rectè emicat, ac sese diffundit; reflexus verò, qui in corpus opacum, ac luci imperium incidit, eodemque tramite in seipsum celeri reciprocatione conuertitur: aut sicuti pila à ludente aliquorū proiecta, eius impetus motusue est directus, ea verò in proicientem reuoluta alicuius obicis vi, non directus, sed reflexus: ita prout intellectus, aut in alia obiecta intentionaliter fertur, aut in suosmet reuertitur actus, terminis directis, vel reflexis vti censetur.

26

Quæres autem primò, an quando intellectus seipsum cognoscit, ea cognitio dicenda sit reflexa? Respondeo cum P. Hurt. disp. i. sum. sect. 5 §. 25. neutiquam: non quia non posset, nam etiam quoties causa aliqua motu lationis, aut irradiationis, aut calefactionis, aliove in seipsam redit, & alicuius occasione obstaculis, quod in aliud esset actura à se patitur, reflexè operari eo ipso dicitur, sed quod ita libitum non est antiquis, quibus in vsu & significato vocum potissimè standum est, & quos penes arbitriū est, & ius, & norma loquendi. Cæterum latè, & improprie concedi potest, eam cognitionem esse reflexam: dici etenim solet, & intellectum & voluntatem etiam in se reflectere, quando se hæc amat, ille cognoscit: qua ratione per amoris in amantem ipsum reflexionem, de qua maior posset esse dubietas, explicuit tamen Plato in Phædone reflexionem echus, quia à concauis solidisque corporibus resonat, ac certatim verba repulsat. Quæres etiam secundo, an cognitio vnus intellectus terminata ad cognitionem alterius sit ob id dicenda reflexa? Negat mag. Sotus lib. i. Sum. cap. 3. notatione 3. & bene: haud enim ea loquutio est in vsu; haud etiam apta, propterea quod vitalis cognitionis nulla fiat intellectus ad se reuersio, sed potius in functiones alterius rectè pergit.

27

Quæres tertio: an quando cognitio aliqua semetipsam cognoscit, aut distinctè & clarè, aut obscurè, & in confuso cum aliis obiectis, appellanda sit eo ipso reflexa? Sotus loco nuper citato negat, in hæc verba: *ille ergo solus conceptus est reflexus, qui obiectivè suapte natura dependet à præfentia alterius conceptus; ut sit quodam modo conceptus intuitum alie-*

rim. Item Hurt. vbi suprà his verbis: *hæc vox* (scilicet notitia reflexa) *tantum imponitur ad significandam cognitionem de alia cognitione eiusdem potentia.* Oppositum tamen verius est: primò, quia intellectus diuinus reflectit in suos actus: at eos per seipsos, & non per alios realiter distinctos cognoscit, quæ est eius infinitas, simplicitas, & perfectio: similiter ergo nostra cognitio, si quando seipsam attingit, erit eo ipso reflexa: quod autem intellectui diuino non sit neganda reflexio, est in aperto: quoniam ea communiter censetur ingens quadam intellectus vt sic perfectio, & iuxta non paucos ei soli concessarum etiam quia is loquendi modus de Deo, & P. Hurtado disp. 10. de anima lect. 4. §. 41. & Soto, ac cæteris scholasticis est valde familiaris. Secundò suadet id ipsum: quoniam non magis est requisita distinctio ad reflexionem intentionalem, quàm ad motum intentionalem, vt sponte sua patet, & physicis exemplis facillè potest ostendi: at cognitio nostra intentionaliter fertur ac mouetur ad se, quoties se repræsentat, atque cognoscit, vt etiam aduersariis est in confesso: quidni ergo tum sit intentionaliter reflexa?

CAPVT IV.

Diuisio termini in æquiuocum, & vniuocum.

28

Æquiuoca, à quibus auspicatur Aristoteles, sunt quorum nomen est commune, ratio verò substantia: nomini accommodata omnino diuersa, vt canis, qui de sydere, æquoreo, & latrabili æquiuocè dicitur, propterea quod singulorum rationes specificas, ac diuersas immediatè significet, atque vnà comprehendat. Æquiuoca, alia sunt æquiuocantia, cuiusmodi sunt nomina; alia æquiuocata, quales sunt res, quæ nominibus subsumunt. Rursus æquiuoca alia sunt participantia, qualia sunt ea quæ in ratione æquiuoca, & diuersa conueniunt, alia participata, cuiusmodi est ratio illa diuersa, & æquiuoca quæ à pluribus cum disunctione participatur, veluti obiectum huius actus, canis maritimus, cælestis, ac latrabilis: æquiuoca item alia sunt à casu seu fortuito, cum videlicet vnum æquiuocatum independenter ab alio vocem æquiuocam participat, vt cernere est in superius adducta voce, *canis*, quæ ita sydereum significat, ac si ad significandum terrestrem neutiquam esset imposita: alia sunt à consilio, cum scilicet vnum æquiuocatum dependenter ab alio vocem æquiuocam participat, vt videre est in hac voce Philippus, qua secundus, tertius & quartus Hispaniarum Reges appellantur, quartus tamen dependenter à primo, secundo & tertio, atque in eorum memoriam.

29

Pro definitionis positæ luce, & intelligentia opponens primo: omnis definitio debet esse vera cum constet genere & differentia, ex quibus totum quoddam metaphysicè, vnum resultat. æquiuocorum autem definitio vna esse nequit: nulla ergo esse potest, adeoque recienda est superius posita; quod eorum definitio vna esse nequeat, videtur perspicuè æquiuoca namque sunt, quorum ratio est omnino diuersa, non ergo vnum, se plura sunt, ac per consequens, nec vna poterunt definitione definiri. Huc accedit, Aristotelem 6. top. cap. 2. docere æquiuoca prius esse diuidenda, quam definienda quasi diuisionis, non definitionis capacia esse adasserat.

Oppones